

V Bibli nenajdeme snad známější oddíl, než je Desatero. Na jednu stranu je to pozitivní, ale má to i svou méně šťastnou stránku. Křesťanství je spojováno se souborem příkazů a zákazů. Lidé nezdědka vidí život nás křesťanů jako život svázaný skrze nespočet různých nařízení. Představa je taková, že nemůžeme být vůbec svobodní. Na jednu stranu to pramení z neznalosti, nepochopení a špatného pohledu na Desatero, ale na druhou stranu si musíme položit ruku na srdce a upřímně přiznat, že si často za to můžeme i my sami často zákonickým přístupem k životu.

Lidé ovšem potřebují zásady, o tom svědčí i fakt, že vznikají různá humorné i vážněji míněné verze desatera... Pivní desatero... Desatero bezpečného internetu... Desatero pro rodiče dětí předškolního věku... FIS desatero jak se chovat na sjezdovkách a nejnověji Desatero fotbalového fanouška, které vzniklo u příležitosti ME ve fotbale v Polsku. Všichni se předhánějí ve vydání vlastního desatera. Ukazuje to k jedinému... bez pravidel se hrát nedá a bez pravidel se nedá ani žít. Na jednu stranu se proti pravidlům bouříme, ale **snad** ještě víc nám vadí, když se podle pravidel nehraje!

Problém v dnešní době je se dohodnout, která pravidla jsou ta správná? Ty, které jsou dobré pro nás jako jednotlivce (hédonismus) anebo pro většinovou společnost (utilitarismus)? Co potom menšiny? Máme k pravidlům přistupovat naprosto principiálně či zásadově, nebo jsou situace, kdy slepá poslušnost znamená ve skutečnosti popření principu, který je nad nimi? Nebo je třeba k oblasti etiky přistupovat spíše z hlediska charakteru (ctností) a hodnot? Načrtl jsem jen několik málo otázek, které nás

v tomto bodě mohou trápit. Poslední dvě pojetí nám budou pravděpodobně nejbliže.

Jako křesťané věříme, že pravidla nevytváříme, ale přijímáme od Boha skrze inspirované texty Bible. Snažíme se jim, co nejlépe porozumět a žít podle nich. Není to ale bez otázek, který nám často klade náš kulturní kontext.

Když jaké pravidlo platí a za jakých okolností je možná výjimka? I mezi křesťany se najde celá škála přístupů: od neústupně zásadových; přes empatické, kteří berou ohled na kontext; až po morální gymnasty, pro které není problém žádný etický strečink. Není pro ně problém, žádné pravidlo a zásadu natáhnout natolik, aby se do něho jejich počínání vešlo.

Když se řekne přikázání a nařízení, tak nás nejčastěji napadne slovo omezení a podvědomě se začínáme bouřit. Dnešní člověk bojuje za svá práva, již se ale nehlásí tak vehementně ke svým povinnostem. Pokud se zeptáme, jaká máme práva, tak je vysypeme z rukávu, ale povinnosti...?! Ze zkušenosti mohu říct, že je tomu často tak i v církvi. Často Ti, kdo nic nevěděli nebo nechtěli vědět o svých povinnostech, patřili mezi ty, kdo se nejvíc oháněli svými právy, která ještě dokázali umně vylepšit.

Není náhodou, že, když Hospodin vyvádí svůj lid z Egypta a vede je do svobody, tak na počátku jejich cesty jim dává pravidla hry. Když hovoříme o nařízení desatera, tak musíme tak činit v kontextu exodu Izraele z Egypta – tedy vrcholné události spásy. Stejně tak i my o přikázáních, ať již Desatera tak i přikázáních lásky JK, musíme činit v kontextu naší spásy. Byli jsme spaseni, proto podle toho také chceme žít. Nikoliv naopak.

Exodus nebyl (není) otázkou pouze fyzického vysvobození. Exodus do svobody má svůj duševní a duchovní rozměr. Pravá svoboda je nejen fyzickou ale i duchovní realitou. Je třeba vyjít ze starých hodnot Egypta a vejít do nových. A to po hříchu zabere nejen Izraeli hodně času.

NZ spása zase není pouze duchovní záležitost! Má mít dopad a odezvu v našem každodenním životě (Důraz na nesení ovoce). Slovy apoštola Pavla: „Máme svléct toho starého člověka a obléct na sebe nové lidství v Ježíši Kristu“. Klame sám sebe ten, kdo tvrdí, že je jedno jak nakládá se svým tělem, hlavně když věří, jak někteří si mylně vykládali milost již v době apoštola Pavla. Evangelium přináší proměnu charakteru a nové hodnoty (nové, pravé lidství).

Radost z Božích přikázání

Vezmu-li v úvahu náš přirozený despekt k přikázáním, který je ovlivněn mimo jiné zákonictvím a krizí autority, tak nás musí zákonitě překvapit oslavná vyjádření Žalmisty, který na mnoha místech vyznává až vášeň pro Boží přikázání.

Ž 19,9 *Hospodinova ustanovení jsou přímá, jsou pro radost v srdci. Hospodinovo přikázání je ryzí, dává očím světlo.*

Ž 112,1 *Haleluja. Blaze muži, jenž se bojí Hospodina, jenž velikou zálibu má v jeho přikázáních!*

Ž 119,16 *Nařízení tvá jsou pro mne potěšením, nezapomínám na tvé slovo.*

Ž 119,47 *Tvá přikázání jsou pro mne potěšením, já jsem si je zamiloval.*

Ž 119,54 *Nařízení tvá si zpívám jako žalmy v domě, kde jsem jenom hostem.*

Ž 119,171 *Chvalozpěv ať vytryskne mi ze rtů, neboť mě svým nařízením učíš.*

Ž 119,127 *Ano, miluji tvá přikázání víc než zlato, víc než zlato ryzí.*

Je vůbec možné se radovat z nařízení (přikázání)? Dokázali bychom to takto jako žalmista vyznat? Vždyť PJ říká, že Jeho přikázání nejsou těžká. Jeho břemeno netíží. PJ nepřišel zrušit zákon, ale naplnit... Sám nám dal přikázání, která nejsou těžká → přikázání lásky.

1 J 5,2-3 *„Podle toho poznáváme, že milujeme Boží děti, když milujeme Boha a jeho přikázání zachováváme. 3 V tom je totiž láska k Bohu, že zachováváme jeho přikázání; a jeho přikázání nejsou těžká...“*

V Jeho přikázání lásky je celý zákon, proto Augustín mohl říct smělou větu „*Miluj a dělej, co chceš*“.

Směrovky ke svobodě

Na přikázání desatera a Boží přikázání se můžeme dívat dvojím způsobem: jako na **omezení nebo směrovky ke svobodě**? Proti sobě nebo přesněji vedle sebe potom stojí restriktivní pojetí přikázání a pojetí podtrhující princip svobody. Přikázání jsou potom považovány za značky vytyčující a zaslubující pravou svobodu, kterou je možné prožít jedině s Bohem.

Bůh vymezuje hranice svobody (pozitivně). Přikázání desatera můžeme rozumět nejen, jako „nesmíš“, ale také „nemusíš to či ono“. Boží nepřítel naopak obrací naši pozornost na restriktce

(téměř nic nemůžete – vzpomeňme na to, co říkal had v Gn 3). Boží nepřítel se snaží obrátit cele naší pozornost na restriktivní složku Božích přikázání, abychom zapomněli na jejich hlavní úlohu – nás chránit.

Přikázání jsou důležitou součástí formování Božího lidu na počátku jeho putování ke svobodě. Prostor svobody je třeba definovat a vymezit prostor, kde je možné hrát a neocitnout se v autu.

Přikázání je potom třeba vnímat nejen jako restrikcii a omezení, ale naopak jako vymezení prostoru svobody. Jsou to mantinely a hráze, které brání záplavě chaosu, destrukce a zla k naší ochraně.

Bible záměrně klade vedle sebe Vyjití Izraele z otroctví jako jeden z vrcholů dějin spásy a nařízení desatera. Jedině v tomto kontextu je možné mu správně porozumět. Jedině tehdy, když se setkáváme s Boží neskonalou odpouštějící láskou v Ježíši Kristu, můžeme Jeho přikázání vidět jako zaslíbení a příslib

Boží nařízení a milost

Pokud uvažujeme o přikázáních, nemůžeme se vyhnout tématu milosti. Milost není exodem ze světa pravidel a jejich zneplatnění, jak bychom tíhli se mylně domnívat. Není lacinou milostí, která nic nestojí, jak zdůrazňuje slavný německý teolog Dietrich Bonhoeffer. Biblická milost je draze Kristem zaplacená, aby se nám stala otevřenými dveřmi k odpuštění, novým začátkům a zmocnění k novému životu ve svobodě.

Bible nás vede k tomu, abychom nejednali dobře pouze, protože nám to Bůh přikazuje nebo ze zjištěných důvodů, ale protože se to stalo **součástí naší nové identity a našli jsme v tom zalíbení**. Opravdu svobodní můžeme být, když se naše vůle se stává jednotná s Boží vůlí. Podobně jako byla jednotná vůle Ježíše a nebeského Otce.

Řečeno jednoduše, děti si mohou uklízet pokojík, aby příliš nerozhněvali rodiče (negativní motivace), nebo si mohou uklízet pokojík, protože jim je to příjemné anebo aby udělali rodičům radost. Ideálně se v nich oba tyto pozitivnější důvody spojily. Naším motorem nemá být strach, který je svěřací kazajkou. Dokonce by to nemělo být pouze proto, abychom se zalíbili Bohu a druhým. Jsem přesvědčen, že bychom měli jednat dobře pro dobro samotné... protože bychom to přijali jako nedílnou součást nás samotných. Potom bychom jednali dobře, i když se nikdo nedívá, i když nám z toho nepoplyne žádný profit a někdy i naopak...

Závěr

Desatero je vytyčení území svobody... Desatero následuje po exodu (vyjití Izraele z otroctví) nikoliv naopak! Není to způsob, jak získat spasení a svobodu, ale jak o svobodu nepřijít. Na jedno ještě nesmíme zapomínat vedle toho, že cesta ke spáse nevede přes dodržování přikázání, není v našich silách přikázání dodržet, proto potřebujeme milost a pomoc Božího Ducha.

Boží přikázání nemají být vnějšími nařízeními, které nad námi visí jako dráb čekající, kdy nás bude moci přetáhnout bičem po zádech. Mají být vytesané nikoliv na kamenitých deskách, napsané na papíře, ale mají být vepsané do našich srdcí. Stát se

nedílnou součástí naší nové přirozenosti a to se nestane jinak než právě skrze Ducha svatého, který jediný je tam může vepsat.

Pozn. Pokud byste si doma pečlivě pročítali obě verze desatera, tak si všimněte, kolikrát je v něm zdůrazněno Boží dílo spásy nebo stvoření! Tento kontext desatera by vydal na samostatné zastavení. Každopádně i samotné desatero, sborník nařízení, je textem veliké milosti.